

TALOUSARVION 2023 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

Sisällys

1 Yleinen taloudellinen kehitys.....	2
2 Kuntatalous	3
3 Paltamon kunnan taloudellinen tilanne.....	3
4 Verotulot ja valtionosuudet suunnittelukaudella	4
5 Yleistä talousarvion laadinnasta	7
6 Ohjeet budjetoinnille.....	9
Talousarviovuoden 2023 budjetointi Tabella-ohjelmaan	9
Taloussuunnitelmavuosien 2024–2025 lukujen syöttö Tabella-ohjelmaan	9
Henkilöstösuunnitelma 2023–2025	9
Palkkakulujen budjetointi.....	9
Sivukulujen budjetointi	10
Eläkemenoperusteisten maksujen budjetointi.....	11
Sisäiset erät	11
Investoinnit.....	11
Projektit.....	11
Mittariosa/tunnusluvut	11
Talousarviovalmistelun aikataulu.....	12

1 Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriö arvioi kiihtyvän inflaation hidastavan talouden kasvua ja bruttokansantuotteen kasvu hidastuu. BKT:n kasvun arvioidaan olevan 1,1 % vuonna ja 1,3 % vuonna 2024. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin nopeasti. Siitä seurannut kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi.

Yksityinen kulutus kasvaa lähivuosina hitaasti. Kiihtyvä inflaatio leikkaa kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusmahdollisuuksia. Kuluttajien heikentynyt luottamus oman taloudenpitonsa edellytyksiin voi siirtää kulutusta myöhempään ajankohtaan. Työllisyyden kasvu pitää kuitenkin yllä kotitalouksien tuloja. Kulutusta tukee se, etteivät kotitaloudet juuri laita tulojaan säästöön. Vuonna 2023 yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu, kun työllisyyden kasvu hiipuu.

Ukrainan sodan jatkuminen kasvattaa taantumien mahdollisuutta ja kotitalouksien kulutus voi jäädä ennustettua vähäisemmäksi inflaation kasvaessa ja korkojen noustessa. Inflaation kiihtyminen nostaa paineita ennakoitua suuremmille palkankorotuksille jo syksyllä 2022. Kunta-alan palkkaohjelman vaikutusten seurauksia muiden alojen tulevin palkkasopimuksiin on hankala arvioida, ja riskejä on molempiin suuntiin. Hinta-palkka-kierre taloudessa on itseään ruokkiva ja pidempiaikainen ilmiö, jolla on talouskasvua hidastava vaikutus.

Oletettua nopeampi korkotason nousu kasvattaisi julkisen talouden velkaantumisen riskiä. Mitä korkeammalle tasolle velka nousee, sitä enemmän nousevat korot rasittavat julkista taloutta pidemmällä aikavälillä.

Kolmivuotinen palkkaratkaisu takaa työntekijöille vuosina 2022–2024 yleisen linjan mukaiset tai vähintään 1,9 prosentin sopimuskorotukset. Sen päälle tulee erillinen palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistava viisivuotinen kehittämissuunnitelma, joka nostaa kunta-alan palkkojen yleisen linjan mukaista sopimuskorotusta keskimäärin noin prosentilla vuosittain. Sopimuskauden palkankorotukset sisältävät vuosien 2023–2024 sopimuskorotusten lisäksi myös palkkaohjelman korotukset.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Väestön ikääntyminen on lisännyt hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita jo pitkään, mutta sote-uudistuksen myötä nämä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Kunta-talouteen luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus 17.6.2022).

2 Kuntatalous

Kunnat valmistautuvat ensi vuonna toteutuvaan sote-uudistuksen voimaantuloon poikkeuksellisissa oloissa. Keväällä 2020 alkanut koronaepidemia vaikuttaa edelleen kuntien talouteen ja toimintaan monin tavoin. Lisäksi Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja globaalien jännitteiden lisääntyminen luovat kustannuspaineita ja heikentävät talousnäkyymiä sekä kasvattavat niihin liittyvää epävarmuutta. Kuntakentällä varaudutaan myös muihin sodan vaikutuksiin, kuten pakolaisvirtojen aiheuttamiin muutoksiin palvelutarpeessa. Myös kyberturvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat nousseet entistä keskeisempään asemaan kuntien varautumisessa.

Näiden äkillisten muutosten ohella kuntien toimintaympäristöön vaikuttavat vähitellen etenevät muutokset, kuten väestön ikääntyminen sekä työikäisen väestön määrän väheneminen ja sen vuoksi heikkenevä veropohja ja pahenevat työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen edellyttävät kunnilta uusien toimintatapojen käyttöönottoa sekä investointeja muun muassa vihreään siirtymään.

Sote-uudistus muuttaa kuntien tehtäväkenttää ja taloutta merkittävästi ensi vuodesta alkaen. Sen myötä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat sote-menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle. Valmisteilla oleva TE-palveluiden siirto kuntiin jatkaa toteutuessaan kuntien tehtäväkentän muutosta. Uudistusta ei ole huomioitu tässä kuntatalousohjelmassa, koska uudistusta koskevaa hallituksen esitystä ei ole vielä annettu eduskunnalle.

(Lähde: www.kunnat.net, pääekonomistin palsta 24.5.2022, Kuntaohjelma 2023-2026)

3 Paltamon kunnan taloudellinen tilanne

Paltamon kunnan tilikauden 2021 tulos toteutui +88 459 euroa ylijäämäisenä ja kunnan käyttötalous pysyi kokonaisuutena talousarviossa. Paltamon kunnan osuus Kainuun sote -kuntayhtymän alijäämästä (-20,3 milj. euroa) oli -946 829 euroa.

Verotulot kasvoivat 4,7 % edellisvuodesta ja toteutuivat myös 0,9 % talousarviota suurempina. Valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 0,6 % ja toteutuivat 5,4 % talousarviota suurempina. Kunta sai vuonna 2021 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 595 000 euroa. Ilman harkinnanvaraista valtionosuutta valtionosuudet olisivat toteutuneet 3,6 % edellisvuotta pienempinä ja 1 % suurempina talousarvioon verrattuna. Ilman harkinnanvaraista valtionosuutta kunnan tilikausi olisi ollut n. 500 000 euroa alijäämäinen (talousarvio -450 000 euroa). Vuosikate oli 1 643 663 euroa, joka on 104,4 % suunnitelman mukaisista poistoista ja arvonalentumisista. Tilikauden 2021 päättyessä kunnan taseessa on 96 630 euroa kertynyttä ylijäämää. Kunnan asukasluku 31.12.2021 oli 3 183 (vähennystä 52 asukkaan verran 31.12.2020 tilanteeseen).

Paltamon kunnassa toteutetaan kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti talouden tasapainottamisohjelmaa vuosina 2020–2024. Tasapainottamisohjelmalla pyritään sopeuttamaan omaa toimintaa vastaamaan kiristynyttä talouden tilaa. Elinvoimaan ja vetovoimaan pyritään panostamaan sekä vastaamaan myönteisiin kehittämishaasteisiin. Tasapainottamisohjelma tähtää myös Paltamon kunnan pysymiseen kilpailukykyisenä työmarkkinoilla, millä varmistetaan osaavan työvoiman saatavuutta. Osana tasapainottamistoimia käynnistetään

organisaatiouudistus sekä jatketaan aktiivista kunnan toimintojen ja palveluiden tarkastelua ja kehittämistä. Pitkällä aikajänteellä avainasemassa ovat kunnallisverotuoton kasvattaminen työllisyysastetta nostamalla sekä palvelutuotannon tehokkuuden lisääminen ja palveluverkon kehittäminen.

- Tarkastelujaksolla 1.1.-30.6.2022 talousarvio on toteutunut seuraavasti:
- toimintatuotot 48,63 %
- toimintakulut 50,47 %
- investointimenot 49,00 %
- toimintakate 50,89 %
- verotulot 52,38 %
- valtionosuudet 49,21 %

Tulos kesäkuun lopussa oli -343 149 euroa alijäämäinen. 30.6.2022 toteumatilanteen pohjalta tehty tilinpäätösennuste ennustaa vuoden 2022 tilikauden alijäämäksi n. 0,6 milj. euroa. Tilinpäätösennusteessa on huomioitu Kainuun sote -kuntayhtymän osavuosisikatsauksen 1–4 / 2022 tulosennusteen mukainen mahdollinen lisämaksuosuus. Ennusteen epävarmuutta lisää myös energian hintakehitys sekä mahdolliset uudet palkkaratkaisut.

4 Verotulot ja valtionosuudet suunnittelukaudella

Kuntakohtaisissa veroennustekehikoissa on nyt ensimmäistä kertaa myös arvioitu uuden järjestelmän mukainen tasauslaskelma vuosille 2023–2025. Tasauslaskelma vuodelle 2023 perustuu kunnallis- ja yhteisöveron osalta verovuoden 2021 Verohallinnon ennakkotietoon (8.8.2022) maksettavista veroista. Vuoden 2021 kiinteistöverotiedot ovat lopullisia ja tiedot on haettu Verohallinnon tilastotietokannasta.

Vuoden 2023 tasauslaskelma näyttää tässä vaiheessa jo lopulliselta. Vuosien 2024 ja 2025 osalta tasauslaskelmiin liittyy vielä paljon epävarmuuksia. Epävarmuudet liittyvät erityisesti verovuosina 2022 ja 2023 maksettaviin kunnallis- ja yhteisöveroihin, joihin laskenta perustuu.

Kuntaliiton 18.8.2022 veroennustekehikon mukaan Paltamon verotulot kehittyisivät kuluvana vuonna, talousarviokaudella 2023 ja suunnitelmavuosilla 2024–2025 seuraavasti:

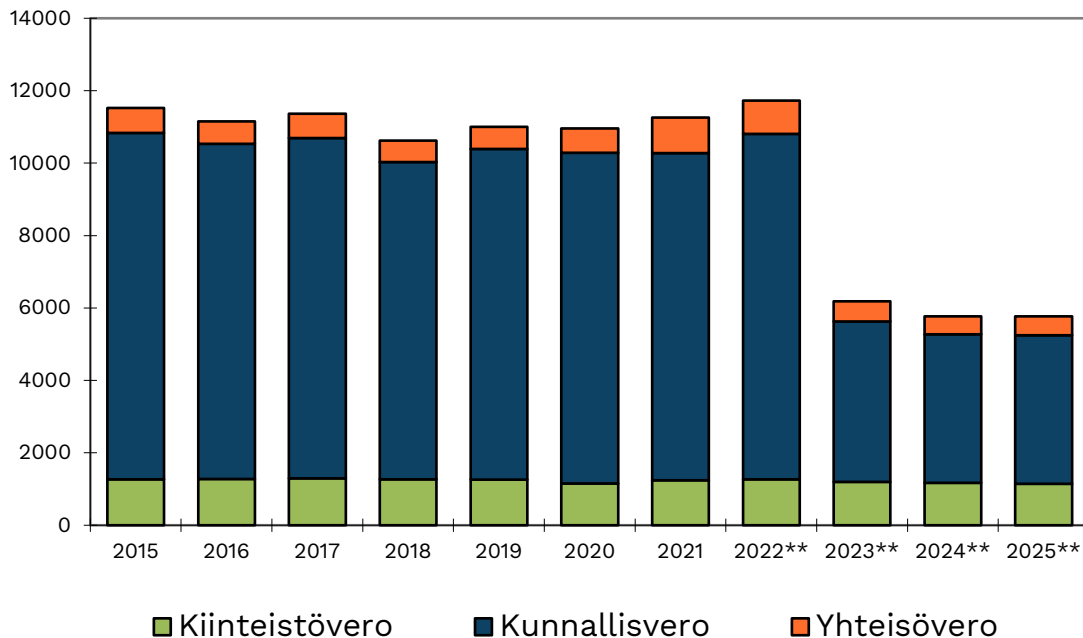
Yhteenveto

TILIVUOSI	2021	2022**	2023**	2024**	2025**
Verolaji					
Kunnallisvero	9 491	10 288	4 900	4 643	4 719
<i>Muutos %</i>	0,8	8,4	-52,4	-5,2	1,6
Yhteisövero	1 038	985	617	558	594
<i>Muutos %</i>	48,5	-5,1	-37,3	-9,6	6,4
Kiinteistövero	1 308	1 366	1 320	1 320	1 320
<i>Muutos %</i>	10,3	4,4	-3,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	11 837	12 639	6 837	6 521	6 633
<i>Muutos %</i>	4,7	6,8	-45,9	-4,6	1,7

(Lähde: Suomen kuntaliitto, verotulojen ennuste elokuu 2022)

Kunnan arvioitu reaalin verotulo 2015-2025

1000 €

(Lähde: Suomen kuntaliitto, verotulojen ennuste elokuu 2022)

Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien kunnallisveroveroprosentteja alennetaan 12,64 prosenttiyksikköä vuonna 2023. Jatkossa ansiotulosta maksetaan nykyistä enemmän veroa valtiolle, mutta vähemmän kunnalle, jolloin kokonaisuutena verotuksen taso säilyy lähes ennallaan. Nykyistä suurempi osuus veroista tehtävistä vähennyksistä siirtyy valtion verosta vähennettäväksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pienenee huomattavasti ja samalla kunnallisveron efektiivisyys myös paranee (nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus). Kuntien osuutta yhteisveron tuotosta leikataan yhdellä kolmasosalla ja valtion osuutta kasvatetaan vastaavasti. Näin ollen kuntien osuus yhteisöverosta putoaa melkein 30 % verovuonna 2023. Yhteisöverotilityksiin vuosina 2023–2025 vaikuttaa ennen verovuotta 2023 liitettävät yhteisöverot. Ne kertyvät vanhoilla kuntien osuuksilla ja nostavat näin ollen yhteisöveron tasoa väliaikaisesti, erityisesti muutosvuosina 2023 ja 2024. Hyvinvointialueiden verotuksellinen asema tuloverotuksessa vastaa jatkossa muiden julkisyhteisöjen verotuksellista asemaa.

Sote-uudistuksen siirtolaskelmat eli verorahoituksen siirto kunnista hyvinvointialueille on päivittynyt matkan varrella useaan kertaan. Ensimmäinen lukittavaksi päätyvä erä laskelmissa on veroprosenttileikkauksen suuruus. Muilta osin siirtolaskentaa päivitetään aina syksyyn 2023 saakka.

Sote-uudistuksen siirtolaskenta

Kuntien tulojen siirto valtiolle hyvinvointialueiden rahoitusta varten

	4/2022 mrd. €
Siirtyvät kustannukset	21,2
Leikattava yhteisövero	-0,8
Leikattava valtionosuus	-7,3
Kunnallisverosta leikattavaksi jäävä osuus (mrd. euroa)	-13,2
→ mikä johtaa kunnallisveron leikkaukseen ko. %-yksiköllä	12,64 %-yks

Lopullinen veroprosenttileikkaus

12,64

ESR/23

(Lähde: Kuntaliitto tiedote 13.4.2022)

Julkaistut (13.4) kuntakohtaiset laskelmat ovat muilta osin toistaiseksi vielä alustavia. Tämä johtuu siitä, että kuntakohtaiset laskelmat perustuvat siirtyvien kustannusten osalta kuntien ilmoittamiin vuoden 2022 talousarvio- ja vuoden 2021 tilinpäätösarviolukuihin.

Seuraava päivitys kuntakohtaisiin siirtolaskelmiin on tulossa viimeistään alkusyksystä 2022. Silloin laskelmien kustannuspohja päivitetään vuoden 2021 osalta siten, että tilinpäätösarvio korvataan varsinaisella tilinpäätöstiedolla. Tämä laskelma tulee määrittämään kuntien vuoden 2023 valtionosuuden suuruuden.

Siirtolaskelmien loppunäytelmä nähdään kuitenkin vasta vuoden 2023 loppupuolella, kun kustannuspohja korvataan myös vuoden 2022 osalta lopullisella tilinpäätöstiedolla. Koska uudet kunnan vuoden 2023 valtionosuudet ovat silloin jo maksatuksessa, valtionosuuksia joudutaan

korjaamaan takautuvasti. Täten lopullinen tieto sote-uudistuksen vaikutuksista kuntien talou-
teen huomioidaan vasta vuonna 2024.

Hyvinvointialueille siirtyvät sote- ja pelastustoimen kustannukset, Paltamon kunta

SOTE siirtyvät kustannukset, TP2021 (hyte eliminoitu)	SOTE siirtyvät kustannukset, TA2022 (hyte eliminoitu)	Keskiarvo 2021- 2022	SOTE siirtyvät kustannukset 2022 tasossa	PELA siirtyvät kustannukset, TP2021	PELA siirtyvät kustannukset, TA2022	Keskiarvo 2021- 2022	PELA siirtyvät kustannukset 2022 tasossa	Siirtyvät kustannukset yhteensä
16 496 766	16 568 000	16 532 383	16 873 303	504 979	474 000	489 490	504 777	17 378 080

Hyvinvointialueille siirtyvät sote- ja pelastustoimen kustannukset on laskettu kuntien vuoden
2021 tilinpäätösten ja vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella. Kuntien verotiedot perustu-
vat valtiovarainministeriössä maaliskuussa 2022 tehtyihin ennusteisiin.

Kuntien rahoituslaskelmat päivitetään seuraavan kerran syyskuussa 2022, kun kaikki tilinpäätös-
tiedot vuodelta 2021 ovat käytettävissä.

Paltamon kunnan voimassa olevat veroprosentit ovat seuraavat:

- tuloveroprosentti 22,00 %
- Kiinteistöveroprosentit
  - yleinen 1,10 %
  - vakituiset asunnot 0,60 %
  - rakentamaton rakennuspaikka 4,50 %
  - muut kuin vakituiset as. rakennukset 1,10 %
  - yleishyödyll. yhteisöjen rakenn. 0,20 %
  - voimalaitokset 3,10 %

5 Yleistä talousarvion laadinnasta

Kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan suunnittelukaudelle 2023–2025. Suunnitte-
lukauden ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta ovat suunnitelma-
vuosia. Tulevan talousarvion suunnittelu perustuu kuntastrategiaan, talouden tasapainotta-
misohjelmaan 2020–2024 ja vuoden 2021 tilinpäätökseen.

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelman
ja rahoituksen näkökulmasta. Talousarvio jakaantuu seuraaviin osiin:

- Käyttötalousosaan asetetaan toimialoille ja kunnan tuottamille palveluille tavoitteet ja
budjetoidaan niiden toteuttamisessa tarvittavat menot ja tulot
- Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteiset hankinnat ja investoinnit (yli 8 000 euroa)
sekä rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti
- Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin
- Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Palvelualueiden tulee antaa esityksensä vuoden 2023 talousarvioksi, vuosien 2024–2025 talous-
suunnitelmaksi, vuoden 2023 henkilöstösuunnitelmaksi sekä vuosien 2023–2033 investointi-
suunnitelmaksi **29.9.2022 mennessä**.

Vuositavoitteiden tulee linkittyä tiiviisti valtuuston hyväksymään kuntastrategiaan. Vuositavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- tavoite toteuttaa kuntastrategiaa
- tavoite on mitattavissa oleva
- tavoite on huolellisesti asetettu
- tavoite on realistinen (määräraha ja aikataulu huomioiden).

Vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2024–2025 talous- ja toimintasuunnitelman laadinnassa tulee huomioida kunnanvaltuuston 16.12.2019 § 58 tekemä päätös koskien **Paltamon kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa 2020–2024** (liite 1).

Palvelualueen määrärahakehys on yhtä kuin palvelualueen tuloslaskelman toimintakate. Lähtökohtana on vuoden 2022 kustannustaso; poikkeukset tulee perustella yksityiskohtaisesti ja ne sallitaan vain erityistä harkintaa käyttäen. Kunnanvaltuusto myöntää talousarvion määrärahat käyttötalouden osalta palvelualueittain. Talousarvion toteuttamisessa palvelualueetta sitoo palvelualueen nettosumma (toimintakate).

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus laaditaan Tabella-ohjelmaa käyttäen. Mikäli tarvitset opastusta ohjelman käytössä, ota yhteyttä hallintojohtajaan.

Liitteenä ohje talousarvion ja taloussuunnitelman syöttöön Tabellassa. Ohjevideot budjetointiin Tabellassa (10.8.2022 järjestetty koulutus): <https://dreambroker.com/channel/m3blszae#/menu>.

Osana talousarviovalmistelua on talousarviokirjan tekstiosan laadinta. Talousarvion tekstiosan pohjat ovat valmiina käyttöönnne ja ne löytyvät Teams:sta Talousarviotiimin Talousarvio 2023-kansiosta eli [täältä](#).

Ko. kansiosta löydät myös kaikki muutkin tässä ohjeessa mainitut dokumentit.

6 Ohjeet budjetoinnille

Talousarviovuoden 2023 budjetointi Tabella-ohjelmaan

Tabellassa on vuoden 2023 talousarvion pohjalukuina vuoden 2022 talousarvion luvut (viimeisin hyväksytty talousarvio).

Kulut tulee viedä Tabellaan kirjattuna kustannuspaikka- ja tilitasolla. Mikäli tuotto- tai kustannuserä on tarpeen kirjata tarkemmalle tasolle, tulee tällöin käyttää lisäksi myös toiminto-, kohde- ja/tai projektitunnisteita. Esimerkiksi opetustoimen kustannuspaikkojen kirjauksissa tulee käyttää toimintonumeroa tilastointia varten. Projektinumero taas helpottaa esim. tietyn projektin kustannusten seuraamista. Kustannuspaikka-, toiminto-, kohde- ja projektitunnisteet löydät Laskentatunnisterakenne-Excelistä, joka löytyy Teamsin Talousarvio 2023 -kansioista.

Tuotot syötetään plus-merkkisinä ja kulut miinus-merkkisinä. Tabella-ohjelmassa näkyy vertailutietona vuoden 2022 toteuma tammi-kesäkuulta, vuoden 2022 talousarvioluvut ja vuoden 2021 tilinpäätösluvut.

Taloussuunnitelmavuosien 2024–2025 lukujen syöttö Tabella-ohjelmaan

Tabellassa suunnitelmavuosien 2024 ja 2025 pohjalukuina on vuoden 2022 talousarvion luvut (joulukuussa 2021 hyväksytyn talousarvion mukaisesti). Suunnitelmavuosien budjetoinnissa tulee huomioida talouden ja toiminnan tasapainottamissuunnitelman vaikutukset. Suunnitelmavuosien pohjaluvut tulee yksityiskohtaisesti tarkistaa ja tarvittaessa korjata siten, että ne vastaavat suunniteltua toimintaa.

Henkilöstösuunnitelma 2023–2025

Henkilöstösuunnittelussa tulee huomioida voimassa olevat täyttölupaohjeet, myöskään uusia vakansseja ei saa lisätä. Teamsin Talousarvio 2023 -kansioon on tallennettu Henkilöstösuunnitelma 2023 -pohja, jossa tulee esittää palvelualueen ehdotus vuoden 2023 henkilöstösuunnitelaksi sekä arvio vuoden 2024–2025 henkilöstösuunnitelmista.

Palkkakulujen budjetointi

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi on 1.5.2022-30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työnantajan työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle periaatteella kesimäärin 8,79 prosenttia.

Työvoimakustannukset nousevat:

- vuonna 2022 keskimäärin 1,76 %
- vuonna 2023 vähintään 3,05 %
- vuonna 2024 kesimäärin 3,11 %

Sopimuskorotukset

Yleiskorotus 1.6.2022:

Tehtäväkohtaista palkkaa korotetaan yleiskorotuksella, jonka suuruus on 46 euroa, kuitenkin vähintään 2,0 prosenttia. Henkilöstökohtaista lisää korotetaan 2,0 prosentilla.

Keskitetty järjestelyerä 1.10.2022:

Korotuksen suuruus on 0,53 prosenttia, joista keskitetysti käytetään 0,03 prosenttia perhevapaauudistukseen. Valtakunnalliset sopijaosapuolet neuvottelevat järjestelyerän keskitystä käytöstä 30.9.2022 mennessä. Mikäli sopimukseen ei päästä, jaetaan erä yleiskorotuksena.

Yleiskorotus 1.6.2023 ja 1.6.2024 lukien:

Korotuksen suuruus kumpanakin vuonna 1,5 prosenttia. Paikallinen järjestelyerä 1.6.2023 ja 1.6.2024 lukien 0,4 prosenttia KVTES:n palkkasummasta. Sopimuskorotuksiin voi vaikuttaa korottavasti verrokkialojen kustannusvaikutus.

Vuonna 2023 varaudutaan 5,0 %:n palkankorotuksiin, jonka Tabella laskee automaattisesti. Palkankorotusvaraus näkyy omana alatilinä (_B Palkankorotukset (laskennallinen)). Lomarahaa budjetoijan ei tarvitse budjetoida, Tabella laskee lomarahan automaattisesti henkilöstöbudjetointilomakkeen palkka- ja lomaoikeustietojen pohjalta.

Palkkakulut budjetoidaan talousarviovuodelle 2023 **työntekijätasolla** Henkilöstöbudjetointi 2023 -lomakkeen avulla. Tabellaa on ajettu tälle lomakkeelle pohjatiedoiksi Personec F -8 henkilöstöhallintojärjestelmästä toukokuun 2022 palkkatiedot (sis. lomarajat). Pohjatiedot tulee tarkistaa huolellisesti **jokaisen kustannuspaikan osalta** ja tehdä tarvittavat muutokset lomakkeelle. Henkilöstöbudjetointilomakkeelle tallennetut tiedot siirtyvät automaattisesti budjetin pääversio-kohtaan. Huom! Vuoden 2023 palkkakuluja ei saa syöttää budjetin pääversio-kohdassa.

Palvelualueen/budjetoijan tulee tarkistaa, että Tabellaa henkilöstöbudjetointi 2023-lomakkeen ja henkilöstösuunnitelman (Excel) henkilöstövuositiedot vastaavat toisiaan.

Suunnitelmavuosien 2024–2025 palkkabudjetointi tapahtuu PTS-pääversiolla (ei siis henkilöstöbudjetointilomakkeella). Pohjatietona suunnitelmavuosilla on talousarvio 2022 palkkatieto. Muutostarpeet syötetään PTS-pääversion palkkatileille ns. könttäsommuna. Huomioithan myös, että suunnitelmavuodet eivät hae tietoja henkilöstöbudjetointilomakkeelta. Tarkistathan suunnitelmavuosien pohjatiedot huolellisesti edellä kerrotut huomioiden.

Ohjevideo henkilöstökulujen budjetoinnista Tabella-ohjelmassa (12.8.2022 järjestetty koulutus): <https://dreambroker.com/channel/m3blszae#/menu>

Sivukulujen budjetointi

Keva on antanut 11.5.2022 budjetointiohjeen vuoden 2023 työnantajakohtaisesta palkkaperusteisesta eläkemaksusta. Lopullinen palkkaperusteinen eläkemaksu sekä kuntatyönantajien sosiaalivakuutusmaksu vuodelle 2023 vahvistetaan joulukuussa 2022. Palkkojen sivukulut budjetoidaan seuraavan suuruisina:

- KuEl-palkkaperusteinen maksu 16,96 %
- taloudellinen tuki 0,033 %
- tapaturmavakuutusmaksu 1,30 %
- työttömyysvakuutusmaksu 1,60 %
- työnantajan sotu-maksu 1,35 %

Tabella laskee ja huomioi automaattisesti palkkojen sivukulut, kun palkkasummat syötetään palkkatileille. Huom! Kun palkkatietoihin tehdään Tabellin henkilöstölomakkeella muutoksia, päivittyvät sivukulujen ja palkankorotusvarauksen eurotiedot budjetin pääversiolle vasta seuraavan yön aikana.

Eläkemenoperusteisten maksujen budjetointi

Tässä vaiheessa KuEL:n eläkemenoperusteinen maksu viedään vuoden 2023 talousarvioon edellisen vuoden tasossa. Budjetoijat eivät budjeto eläkemenoperusteisia maksuja, koska ne on viety talousarvioon keskitetysti hallintopalveluiden toimesta. Myös eläkemenoperusteisten maksujen tietojen muuttaminen budjetoijien toimesta on kiellettyä.

Eläkemenoperusteinen maksu päättyy vuoden 2022 lopussa. Vuoden 2023 alusta kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua. Keva on arvioinut Paltamon tasausmaksun suuruudeksi 240 342,72 euroa (Keva budjetointiohje 2.5.2022). Lopullinen tasausmaksun kokonaismäärä vuodelle 2023 vahvistetaan joulukuussa 2022 ja se voi poiketa Kevan budjetointiohjeessa julkaistusta arviosta.

Sisäiset erät

Sisäiset erät viedään keskitetysti Tabellaan talousarviovalmistelun ensimmäisessä vaiheessa. Mikäli huomaat korjaus- ja täydennystarpeita sisäisiin eriin, ole näistä yhteydessä Katri Heikkiseen.

Investoinnit

Hankinnat lasketaan investoinneiksi, kun kokonaishankintahinta on suurempi kuin 8 000 € ja hankinnan taloudellinen pitoaika on vähintään kolme vuotta. Osana talousarviota valmistellaan suunnitelma vuosien 2023–2033 investoinneista. Investointisuunnitelma tehdään Investoinnit 2023–2033-exceliin, joka löytyy Teamsin Talousarvio 2023 -kansista. Huomioithan suunnittelussa, että poistot näkyvät kokonaisuudessaan vasta sen jälkeen, kun pääkäyttäjällä on keskitetysti syöttänyt investoinnit Tabellaan.

Projektit

Projektit kirjataan Paltamon kunnan projektit vuosina 2023–2025-pohjalle, joka löytyy Teamsin Talousarvio 2023 -kansista.

Koontitaulukkoon tulee koota kaikilta palvelualueilta kaikki projektit/hankkeet, joita Paltamon kunta hallinnoi ja joihin kohdentaa kuntarahoitusosuutta.

Mittariosa/tunnusluvut

Teams-kansioon on tallennettu mittariosa/tunnusluku -Excel, johon palvelualueiden tulee kirjata ao. tunnusluvut viimeistään 11.11.2022.

Talousarviovalmistelun aikataulu (Muutokset mahdollisia)

TOIMENPIDE	VALMISTELIJA/VASTAA	KÄSITTELY	TA2023
Talousarviovalmistelun suunnittelun talousarviokirjan rakenne	Jory	Jory	1-26.8.2022
Kainuun liiton kuntakerros			17.5.2022
Valtuustoseminaari kuntataloudesta ja Paltamon kunnan taloudellisesta tilanteesta	Jory	Kunnanvaltuusto	1.9.2022
Kunnanhallitus antaa talousarvion laadintaohjeen	Hallintopalvelut	Kunnanhallitus	6.9.2022
Tabella avautuu lukujen syöttöön, Toimintasuunnitelmapohja valmis	Hallintopalvelut	Palvelualueet	7.9.2022
Esihenkilöinfo: talousarvion laadintaohjeistus	Hallintopalvelut	Laajennettu Jory	8.9.2022
Kainuun liiton raamineuvottelu	Kainuun liitto		9.9.2022
Palvelualueiden 1. esityksen TA23 ja TS 24-25 käsittely Joryssä	Palvelualueet	Jory	29.9.2022
Kunnanjohtajan talousarvioesitys	Kunnanjohtaja	Kunnanhallitus	25.10.2022
Esitys veroprosenteista valtuustolle	Hallintopalvelut	Kunnanhallitus	8.11.2022
Palvelualueiden final-esitys TA23 ja TS24-25: luvut ja tekstit valmiina (käyttötalous, investoinnit, projektit, henkilöstösuunnitelma)	Palvelualueet		11.11.2022
Veroprosenttien käsittely	Kunnanhallitus	Kunnanvaltuusto	15.11.2022
Veroprosentit ilmoitetaan viimeistään	Hallintopalvelut	ilmoitus verohallinnolle	17.11.2022
Talousarviokirja koottuna viimeistään	Hallintopalvelut		21.11.2022
Talousarviokirjan käsittely johtoryhmässä	Jory	Jory	24.11.2022
Talousarviokirjan käsittely TYTMK:ssa	Hallintopalvelut	Työyhteisötoimikunta	29.11.2022
TA2023 ja TS 2024-2025 käsittely ja esitys valtuustolle	Hallintopalvelut	Kunnanhallitus	7.12.2022
TA2023 ja TS 2024-2025 käsittely ja hyväksyntä	Kunnanhallitus	Kunnanvaltuusto	15.12.2022
TA2023 ja TS 2024-2025 tietojen ilmoittaminen KUTIin	Hallintopalvelut/Monetra		19.12.2022
Kunnanhallitus antaa täytäntöönpano-ohjeen	Hallintopalvelut	Kunnanhallitus	19.12.2022
Nähtäville viimeistään	Hallintopalvelut	www.paltamo.fi	22.12.2022